

Meryl Tankard

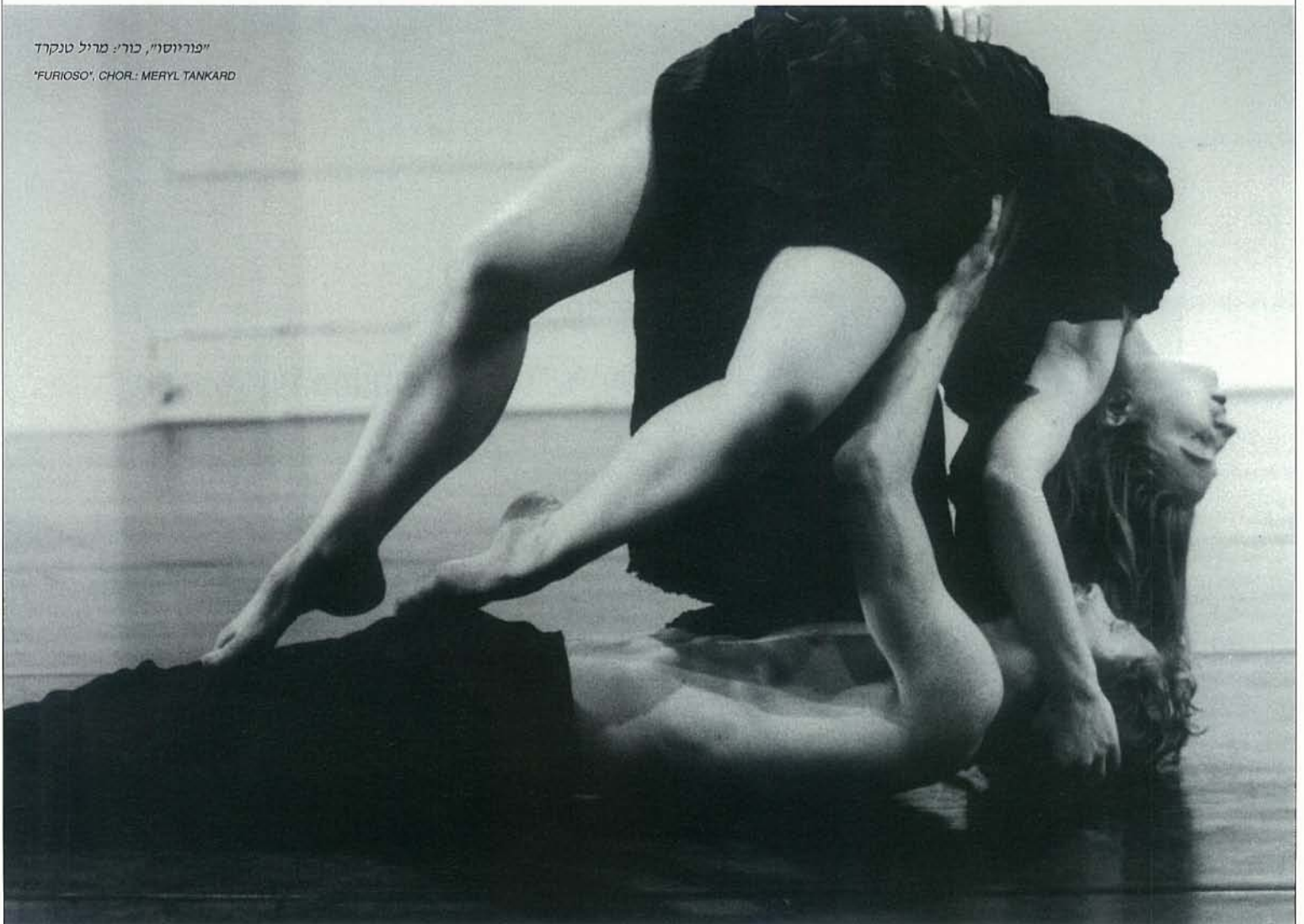
מריל טנקרד

פינה באוש באוסטרליה

שגרירתה של

מאת אורה ברפמן

"פריזוסי", כור: מריל טנקרד
"FURIOSO", CHOR.: MERYL TANKARD

שבניגוד לעבודה על הרצפה, שם למרבית התנועות יש בסיס מוכר יותר של מילון התנועות המייחד לרקדן מיקום וכיוון על הרצפה, לעבודה באוויר יש כללים חדשים, תנועות אחרות, שאין להם שם במילון.

הרקדן, יותר מתמיד, צריך לפתח זיכרון תנועתי בשרירי הגוף יחד עם ראייה מרחבית תלת מימדית. לא פשוט.

"פוריוסו" לצלילי המוזיקה של הנריק גורצקי, הפכה לאחת העבודות היותר מצליחות של הלהקה מאז 1993, כאשר קיבלה מריל טנקרד על עצמה את ניהולה.

טנקרד לא הסתפקה בשפה שספגה אצל באוש, אם כי תוך שיחה היא לא מתקשה להודות בהשפעה החשובה של שפת תיאטרון המחול של פינה באוש עליה. "מאז חזרתי לאוסטרליה, אני מאד מושפעת מהנוף המקומי, שהוא כל כך שונה מזה של אירופה. המרחקים העצומים, המרחבים הפתוחים, הים מסביב, הסערות".

מריל טנקרד נולדה בדרווין, האזור היותר טרופי בצפון אוסטרליה. אביה, איש חיל האוויר, הוצב במקומות שונים וכך נדה המשפחה לשנים אחדות לבפנאנג - אחד מאיי מלזיה, בסידני, ניוקסל (ניו סאות' וולס) ומלבורן. בגיל שמונה החלה טנקרד ללמוד באלט ובתקופת שהייה במלבורן סיימה את בית הספר לבאלט שליד להקת ה"באלט האוסטרלי" (להקת הבאלט החשובה ביותר באוסטרליה) והספיקה לרקוד בה ארבע שנים.

בשנים הראשונות היא הייתה אחת מהקור דה בלט. מנהלת הלהקה, אן ווליאמס (Anne Woolliams) איתרה בה כשרון של כוריאוגרף יוצר. היא יצרה ללהקה עבודה בשם "ציפורים מאחורי הסוגר", שלגלגה על הבאלט הקלאסי והמחול המודרני כאחד. אחד ממבקרי המחול במלבורן כתב אז: "המחול מתאר את מה שעשוי היה לקרות, אילו שני תרגומים נקלעו למופע של 'אגם הברבורים', שהופק על ידי יושבי בית זונות ברזילאי".

כך או כך, בעזרת התשלום שקיבלה, ארזה את עצמה ונסעה לאירופה. לא במטרה מגובשת במיוחד, אלא למסע הכרות והתודעות למה שמתרחש. מבחינה זו, יש דמיון בין היבשת שם למטה לבין ישראל. לאמנים יש תחושה של מחנק מסוים בתוך הביצה המקומית ורבים בודקים "מה הם שווים" בחוץ, קודם שירגישו שלשורשים המקומיים ולקהל המקומי יש, מבחינתם, יותר משמעות משיערו.

ב-78, היה השם הכי חם באירופה של פינה באוש, שישבה בוופרטל (גרמניה). היה מי שהמליץ לטנקרד לראות על מה מדברים שם. מריל: "הייתי אז די מאוכזבת מהבאלט, הבטתי בכמה מהרקדנים וחשבתי: ככה אני לא רוצה להמשיך. אהבתי לשחק דמויות ובאירופה ראיתי מה שעושה פינה. צחקתי ובכיתי. אמרתי, זה מה שתיאטרון ומחול צריכים להיות".

ואכן, טנקרד התייצבה לאודישן אצל באוש. הכימיה ביניהן הייתה מידית. מריל טנקרד נשארה לעבוד עם הלהקה של פינה באוש

בנחישותה היא אכן יצרה ופיתחה במהלך שנים אחדות שפה אישית ומאד מגוונת משלה. לפני חמש שנים קיבלה על עצמה לשקם את להקת "תיאטרון המחול האוסטרלי" באדלייד, בתנאי "שטיח אדום", שסופקו לה על ידי העיר והמדינה. היום, יחד עם הלהקה המחודשת - "מריל טנקרד - תיאטרון המחול האוסטרלי", היא נחשבת לאחת מנושאות הדגל של המחול באוסטרליה ולהקתה מבוקשת בפסטיבלים בינלאומיים ומצליחה יותר מכל להקה אחרת בארצה.

בסתיו ביקרתי אצלה באדלייד, עיר מחוז אוסטרלית, הנמצאת במרחק של כ-800 קילומטר ממלבורן, בדרום אוסטרליה, ממש לחוף מפרץ וינסנט. השלווה, המראות הפסטורליים, התנועה הדלילה ברחוב הראשי, שוק הירקות הפתוח המבהיק מניקיון אינם מכינים אותך למכת האנרגיה שאתה סופג בחזרה הראשונה של הרקדנים, על כמה מהסצנות היותר מסובכות, מבחינה טכנית, ב"פוריוסו", העבודה שמביאה להקת מריל טנקרד לארץ, במסגרת סידרת המחול במשכן לאמנויות.

תוך דקות נקשרים כמה מהרקדנים הוותיקים ושניים מהחדשים, שמחליפים רקדנים שעזבו, ברתמות חבלים וקרסי מתכת, שבאמצעותם יוכלו להינתק מהקרקע. והם עפים. צורת חיבור הגוף אל מתקני התלייה מספקת לרקדן מידת חופש לא מבוטלת ובתמורה הם נדרשים לפתח חוש התמצאות במרחב במהירויות שלא הכירו קודם. מושגי ההיפוך החדשים של מעלה ומטה, הופכים להם את הקרביים, שלא לדבר על הכאבים במפשעה, שם חוצות הרצועות המרופדות את אזור המושב. ב"פוריוסו" נקשרות הרקדניות לרתמות והן טסות באוויר. לפעמים זו טיסה של התמסרות חושנית, איטית, מלטפת ולעיתים של כעס וחימה. התיאום ביניהן חייב להיות מושלם, אחרת יתנגשו בכוח אדיר זו בזו. הסכנה הפיזית, שבעבודה, הדרישה לזירטואויות אקרובטיות, מוסיפה הרבה אדרנלין לעבודה. מעניין לזכור,

את האשה הקטנה שחורת השיער, בעלת העיניים הבעורות, אפשר היה לראות בכל העבודות של פינה באוש בשנים שבלהקתה קרו הדברים הכי מעניינים. ראינו אותה בתפקידי סולנית וגם כמובילה בהרבה מן ה"יתהלכות", אותן שורות רקדנים, שבאוש הפכה לסימן היכר שלה. רבים זוכרים את מריל טנקרד מהתפקידים הראשיים שגילמה ב"קפה מילר", "קונטקטהוף", "אריאן", "1980" ו"ואלסים".

באוש ראתה בה אחת מקבוצת רקדנים-סולנים, שהיו גם שותפים לחלקים משמעותיים ביצירה עצמה, באמצעות החומרים האישיים שהביאו. באמצע שנות השמונים היתה טנקרד דמות מאד מוכרת באירופה. במולדתה, אוסטרליה, קצת פחות. אך אז החליטה מריל לסגור את הפרק האירופי בקריירה שלה, כדי לחזור לאוסטרליה ולבסס לה מקום במולדתה.

בנחישותה היא אכן יצרה ופיתחה במהלך שנים אחדות שפה אישית ומאד מגוונת משלה. לפני חמש שנים קיבלה על עצמה לשקם את להקת "תיאטרון המחול האוסטרלי" באדלייד, בתנאי "שטיח אדום", שסופקו לה על ידי העיר והמדינה. היום, יחד עם הלהקה המחודשת - "מריל טנקרד - תיאטרון המחול האוסטרלי", היא נחשבת לאחת מנושאות הדגל של המחול באוסטרליה ולהקתה מבוקשת בפסטיבלים בינלאומיים ומצליחה יותר מכל להקה אחרת בארצה.

מסביב. הייתי מוכרחה להתאהב במי שיכול לגרום לי להראות כל כך טוב".

מאז היא ורזיי חיים ועובדים יחד. הוא התחיל כצלם הלהקה ובמהלך הזמן, נעשה מעורב בעיצוב הבמה ובתכנון התאורה. הוא עושה שימוש רב בהקרנת צילומים ושותף להחלטות אמנותיות, כולל בחירת המוזיקה, ולעריכת תחקירי רקע לעבודות.

הגעגועים למשפחה ולאור של אוסטרליה עזרו מעט והקלו על המעבר והשינוי המקצועי. באירופה, היו לה הצעות ליצור ולהופיע כאמנית עצמאית, דבר שהבטיח את קיומה. גישושי ההתאקלמות הראשונים לא עלו יפה. בתחילת שנות השמונים, רבים באוסטרליה עדיין לא ידעו כלל מי זאת פינה באוש. קולגות שלה מ"הבאלט האוסטרלי", שהמשיכו בדרך הקלאסית, היו זרים לה בתפיסתם האמנותית. "לא התאמתי למה שנעשה באותן שנים באוסטרליה. לא התאמתי לתבניות".

אחרי פרויקט שעשתה לטלוויזיה, שמחה טנקרד לחזור ללהקה של באוש כאורחת של כבוד, עד שתתעשת. אז התגבשה בה החחלטה, שהיא חייבת ליצור, אם כי מבחינת אמצעי הביטוי בו היא עשויה לבטא את עצמה, היא

בשנים '78-84 וגם אחר כך עוד השתתפה ברבים מסירוי הלהקה כרקדנית אורחת.

"פינה אמרה לי, שיש לי כשרון לביים, משום שאני אדם עם מזג טוב. נו, היא כנראה לא ממש הכירה אותי. היא אמרה שלצורה, אלוהים לא נתן לה את מתת ההומור, אבל גם היא לפעמים הייתה יכולה להיות מאד מצחיקה. נכון שבעבודות שלה זה כמעט ולא בא לידי ביטוי. שם רואים בעיקר עצב ובדידות".

שאלתי אותה מה הביא אותה לעזוב אחרי שש שנים את הלהקה הכי מדוברת באירופה. טנקרד עונה: "אחרי שש שנים צריך הפסקה. אוף, כל יום עבדנו שעות ארוכות, עד מאוחר בלילה. חוץ מזה, מי שרגיל לאקלים באוסטרליה, קשה לו לשאת את השמיים האפורים תמיד של אירופה. הדבר שהכי היה חסר לי זה שמיים".

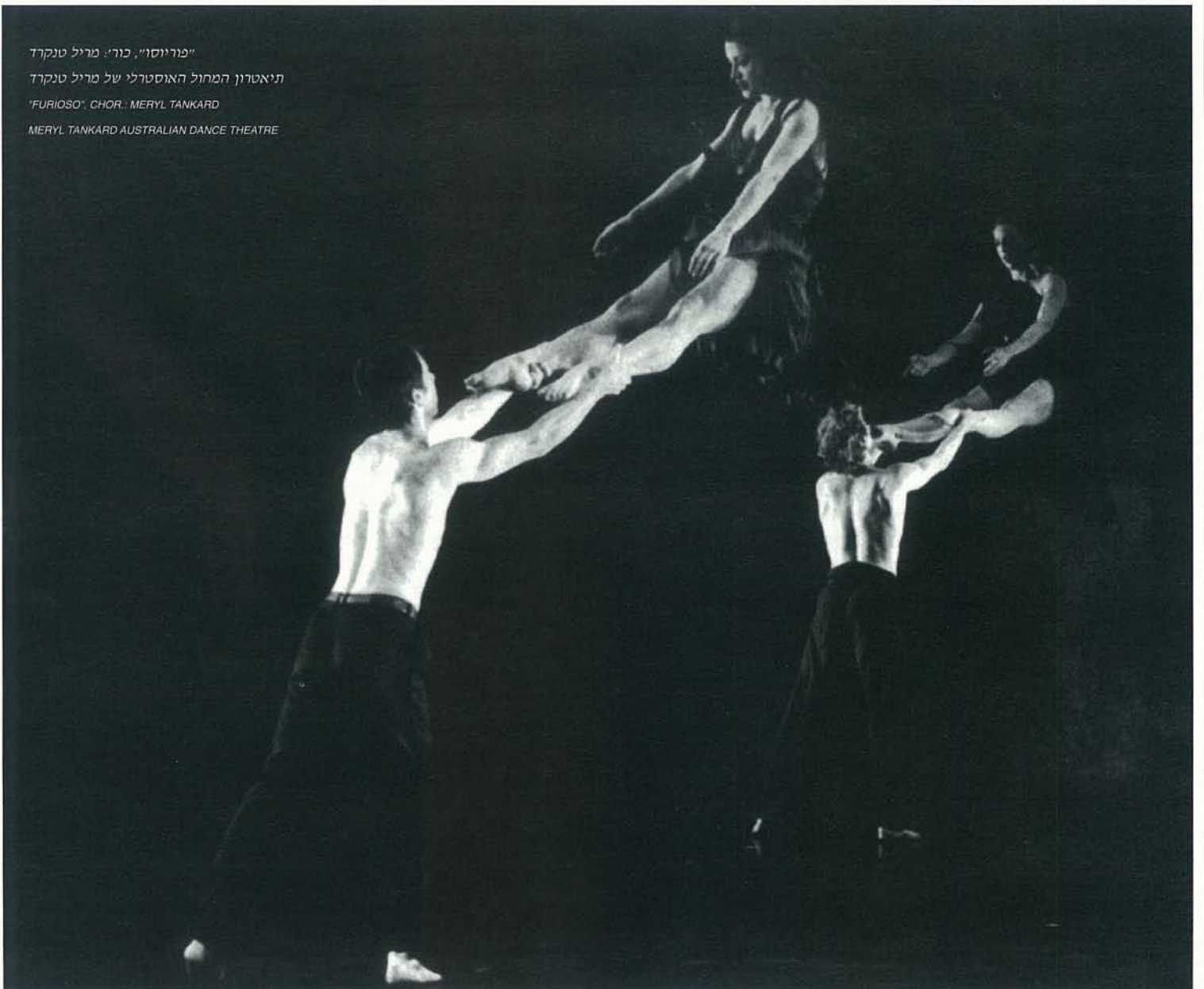
ב-8.4.1984 ביקרה במולדתה, והכירה את רזיי לאנסק (Regis Lansac), צלם ממוצא צרפתי, שצילם אותה בסידני עבור מסע יחסי ציבור לעבודה בשם "אקו פוינט". מריל: "הצעתי לו לרדת לחוף בונדי והוא צילם אותי בשמלה מדהימה על הסלעים, כשהגלים מתנפצים

"פוריוסו", כור: מריל טנקרד

תיאטרון המחול האוסטרלי של מריל טנקרד

"FURIOSO", CHOR.: MERYL TANKARD

MERYL TANKARD AUSTRALIAN DANCE THEATRE

צריך לזכור שיוצרת זו מצאה לעצמה שדה פעולה משלה במסגרת מה שמכונה מחול בן זמננו, ולא נתפסה למסגרת הז'אנרית של "תיאטרון המחול", במובן המרכזי אירופאי שלו. בין הקריירה כבלרינה לבין מקומה כסולנית פינה-באושית, היא כמעט והייתה לפנטומימאית מבית מדרשו של ז'ק לקוק, אלא שנחלצה בעוד מועד.

מאבדת שליטה גם כשמהלכים לא היו חלקים.
במסעדה שמול לסטודיו, על כוס יין, בחברת
רזי, היא מאד ידידותית.

יש לי הרושם, שהיא מצפה שיפרגנו לה יותר
מבית. בחוץ, אין לה בעיות, כי הביקורות בניו-
יורק, המבורג וערים אחרות היו מאד מפרגנות.
בעוד שבפסטיבל בהמבורג קיבלה הלהקה פרס
ראשון, באוסטרליה, לא הצליחה הלהקה
בשנה האחרונה להיכלל בתכנית המנויים
הארצית, שמופקת על ידי מנהלי האולמות.
היא טוענת שהם שמרנים להחריד. "אני זוכרת
איך בוופרטל, אצל פינה, היו בהתחלה הופעות
עם שלושים איש באולם. כל פעם שהייתה
מעלה עבודה חדשה, היו אנשים שעזבו וטרקו
את הדלתות באמצע. לפעמים היו זורקים
עלינו תפוזים. אין מה לומר, הקהל שם הגיב
בחיוב רק אחרי שפינה זכתה להכרה העולם.
רק אז התחילו להעריך אותה בארצה.
באוסטרליה הקהל מוחא כפיים בסיגנון
האנגלי. לא מראים רגשות, במיוחד לא
מפרגנים ללהקות מקומיות, לא רק לנו קשה".

אולי המרחבים של אוסטרליה, המרחקים
עצומים בין עיר לעיר, הגיוון הנופי, יחד עם
האושר הרגשי והסקרנות שלה, השפיעו על
טנקרד, שעבודתה מתפרסת על פני תחום
סיגנוני כמעט בלתי מוגבל. היא מאותם
יוצרים שלא מפחדים לפתוח דלתות סגורות
ולהפתיע את עצמם, וגם את הקהל. מי שראה
עבודה אחת שלה, אל לו להסיק מכך לגבי
עבודותיה האחרות.

צריך לזכור שיוצרת זו מצאה לעצמה שדה
פעולה משלה במסגרת מה שמכונה מחול בן
זמננו, ולא נתפסה למסגרת הז'אנרית של
"תיאטרון המחול", במובן המרכזי אירופאי
שלו. בין הקריירה כבלרינה לבין מקומה
כסולנית פינה-באושית, היא כמעט והייתה
לפנטומימאית מבית מדרשו של ז'ק לקוק,
אלא שנחלצה בזעוד מועד. היא פלירטטה עם
תיאטרון המחול של לינדסי קמפ, עם קולנוע
ווידיאו, ומאד מעניין אותה לביים. ברור לה,
שאם יציעו לה לשחק, היא לא תגיד לא.

בין עבודותיה הידועות:
"שתי רגליים" (1988), המשלב באלט קלאסי
וטירוף מודרני עם משחק לכל דבר.
"שירים של מרה", (1992), עבודה המלווה
בשירה בסיגנון הבולגרית של כל הרקדניות,
שלצורך המופע השתלמו בטכניקה ווקאלית
מיוחדת זו. כמעט כל הריקוד הדרמטי החשוך,
נעשה בישיבה, כאשר רגלי הרקדניות
משכשכות בבריכת מים זעירה בגודל של 50
ס"מ על 50 ס"מ.
"אורורה" (1994) שלה היא פארסה פראית,
המבוססת על "היפיפיה הנמה" - המתרחשת
בגן הירק.
"אורפיאוס ויורדיס" (1993) עבור האופרה
האוסטרלית. עם קירות מסתובבים,
ופירוטכניקה.

בעבודות נוספות מצויים דימויים מתרבויות
שונות, כמו ב-"Possessed" שבו שותפים
רקדנית הודית, כלי פולחן ואש.

ולרשותה עמדו תקציבים יותר גדולים, היא
ביקשה וקיבלה בריכה על הבמה. "הרקדנים
קפצו למים. נפלא כשיש כסף".

לאחרונה היא עמדה בפני פיתוי חומרי ואתגר
בזכות עצמו. במלבורן (אוסטרליה) אושר
מהלך די מפתיע, שעל פיו הוקמה להקת מחול
בת-זמננו, כהצנחה מלמעלה, על ידי החלטה
של מנגנון בירוקרטי כמקובל במשטרים
ריכוזיים יתר על המידה, בניגוד לשיטה
הרצויה, שבה מקציבים כספים רק כאשר נוצר
לחץ מלמטה, מהשטח, של יוצר אשר בונה את
עצמו לאט ומצליח להגיע להכרה ולהוקרה
שתעמיד אותו בעמדת מיקוח מול המנגנון
השולט על כספי הציבור.

מאז נפלה ההחלטה על ידי שר האמנויות, ג'ף
קנט (Jeff Kennett) לפני כמה חודשים, יצאו
מכרזים להקמת להקת המחול החדשה
ויוצרים הוזמנו לגשת ולהציע את עצמם.

אפשר היה לחשוב, שמדובר בהקמת אולם.
מסתבר שהיוצרים התבקשו להציע תכנית
להקמת הלהקה שכוללת בסיס כלכלי ומבני
והתוכן האמנותי נדחק למקום משני. בין
שלושת המתחרים הראשיים היתה גם מריל
טנקרד (Meryl Tankard) שנתבקשה להגיש
הצעה משלה, וכן הכוריאוגרף הצעיר גדעון
אוברזנק (Gideon Oberzanek), יוצר שעבד
בארץ עם להקת המחול הקיבוצית. אוברזנק
ניהל בסידני להקה לא גדולה של שישה
רקדנים בשם "צינקי מובז" (Chunky
Moves) שהצליחה למדי. מריל אמרה, אחרי
שראתה את כל סעיפי המכרז והבינה את
משמעותם, שהיא אמנית ולא יום כלכלי
והסירה את מועמדותה. מאחר והיא ביססה
את הלהקה שלה באדלייד רק לפני שנים
ספורות, ושם היא מקבלת תמיכה נאה וגיבוי
מהשלטון והקהל המקומי, היא העדיפה לשמור
על הטריטוריה שלה, מה גם שתכנית הסיורים
הבינלאומית של להקתה סגורה לשנתיים
הקרובות.

הזוכה, אם כך, הוא אוברזנק. עכשיו הוא
והקבוצה שלו יעברו למלבורן וייהנו
מתקציבים שיאפשרו לו להגשים כמה חלומות.

בקרב אנשי מחול היא נחשבת קשוחה, משולה
לאגוז עם קליפה קשה. קשה להבחין בכך
בביקור מזדמן. היא קשובה לרקדנים, יעילה
מאד בחזרות. לא ראיית אותה נלחצת או

הייתה פתוחה להצעות. בשלב בדיקת
האופציות היא תפסה את ההזדמנות שנקרתה
בדרכה והייתה מעורבת בהכנת סרט קצר בשם
"סידני על הוופר", שניסה להעביר נופים
ואימאזיים אוסטרלים על הנופים האורבנים
לאורכו של נהר הוופר, החוצה את העיר
וופרטאל (גרמניה). הסרט זכה בפרס בפסטיבל
הסרטים בברלין. אבל הכיוון נקבע סופית
כאשר היא קיבלה תקציבים לפרוייקטים
כוריאוגרפיים באוסטרליה ואז גם פיתחה את
אחת העבודות הראשונות שלה שזכו להערכה
מתמשכת - סולו בשם "שתי רגליים" שבמרכזו,
דמותה של בלרינה רוסית, שאמרו עליה שהיא
מטורפת ונעלו אותה בבית חולים לחולי רוח.

על עבודה זו היא אומרת: "הראיתי את שני
הצדדים באישיותה של הבלרינה. אני,
כרקדנית בת זמננו, חווה את הטירוף של
רקדנית קלאסית, שמבקשת את השלמות
וכמה להיטמע במהות דמותה של הבלרינה.
היה בעבודה זו הכל, מקווה מים, ועלי-ורדים".
ראיתי את העבודה בווידיאו. זה סולו מורכב
ומרתק, מרגש ומצחיק כאחד. התאפשר
לטנקרד להתבטא גם דרך כתיבת טקסט וכן
בביצועו. אין ספק, זו עבודה טובה. היום היא
שוקלת לחדש אותה, אבל היא תצטרך למצוא
רקדנית מודרנית, שתוכל להרגיש טוב על
פוינט. בגילה, טנקרד כבר אינה רואה את
עצמה חוזרת לביצוע מסוג זה.

תקופה מסוימת עבדה טנקרד עם קבוצה של
חמש נשים בלבד בקנברה, בירת היבשת. לא
מתוך אידיאולוגיה פמיניסטית אלא ככורח
המציאות. גם באוסטרליה יש יותר רקדניות
טובות מרקדנים. "האילוץ", אומרת טנקרד,
"היה ניסיון חשוב. יש סוג אחר של חופש
כשעובדת קבוצת נשים סגורה". היא אינה
מצטערת על ההזדמנות שניתנה לה בעקבות
ההצעה לבוא לאדלייד ללהקה בת 10 רקדנים,
מהם חמישה גברים. בעיר מושבם יש קהל,
שעל פי רוב ימלא את אולם הבית שלהם, בן
600 מקומות. חברי הדירקטוריון דורשים
עבודות חדשות כל שנה, אם כי היא הייתה
מעדיפה להשקיע יותר זמן בבדיקה מחודשת
של דברים לפני שמורידים אותם מהבמה.
התקציב השנתי של העירייה עומד על כ-3
מיליון שקלים לשנה, סכום שאמור להספיק
למשכורות, שכר דירה למבנה המשרדים
ואולמות החזרה. לא נותר הרבה להפקה.
חוסכים, כי אין ברירה. באחת הפעמים
שהוזמנה להכין עבודה ל"באלט האוסטרלי"